

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2026

A1

α. [Από τα πολλά προβλήματα που κληροδότησε η οθωμανική κατοχή στο νέο ελληνικό κράτος, ξεχώριζε για την έκταση, τη σημασία και την πολυπλοκότητα του το ζήτημα των «εθνικών γαιών». «Εθνικές γαίες» ήταν οι ακίνητες, οι κτηματικές ιδιοκτησίες των Οθωμανών στις περιοχές που περιήλθαν στον έλεγχο του ελληνικού κράτους. Η γη αυτή ανήκε είτε στο οθωμανικό δημόσιο είτε σε μουσουλμανικά ιδρύματα είτε σε ιδιώτες, ως ιδιοκτησία ή ως δικαίωμα νομής (εκμετάλλευσης). Οι περιουσίες αυτές περιήλθαν στην κυριότητα του ελληνικού κράτους «επαναστατικό δικαίω». Υπολογίζεται ότι η έκταση των εθνικών κτημάτων ανερχόταν χονδρικά σε 4.000.000 έως 5.000.000 στρέμματα. (σελ. 23-24)

β. Ένα σοβαρό ζήτημα, που αντιμετωπίστηκε με επιτυχία (από την πρώτη κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας), ήταν το καθεστώς της τοπικής Εκκλησίας. Με τον Οργανικό Νόμο του 1900, δόθηκε λύση σε ακανθώδη εκκλησιαστικά ζητήματα, όπως ήταν η σχέση της Εκκλησίας της Κρήτης με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η εκλογή Μητροπολίτη και Επισκόπων. Το βασικό σχήμα, που ισχύει με μικρές τροποποιήσεις έως σήμερα, είναι ένα καθεστώς ημιαυτόνομης Εκκλησίας, της οποίας ο Προκαθήμενος εκλέγεται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Κρητική Πολιτεία εκδίδει το Διάταγμα της αναγνώρισης και εγκατάστασής του. (σελ. 208)

γ. Μικρότερη απήχηση (από τους πεδινούς και τους ορεινούς στην Εθνοσυνέλευση 1862-1864) είχαν άλλοι πολιτικοί σχηματισμοί: Το Εθνικόν Κομιτάτον, υπό τον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, που υποστήριζε την ανάπτυξη του κοινοβουλευτισμού και τον εκσυγχρονισμό της χώρας, οικονομική ανάπτυξη και μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση και στο στρατό, πολιτισμική εξάπλωση στην Οθωμανική αυτοκρατορία. (σελ. 77)

A2

α. Λάθος

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Σωστό

ε. Σωστό

B1. Αν λάβουμε υπόψη τις παραγωγικές δυνατότητες της Ελλάδας στη διάρκεια του πρώτου αιώνα της ανεξαρτησίας της, δεν πρέπει να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος του εξωτερικού της εμπορίου αφορούσε γεωργικά προϊόντα. Στις εξαγωγές, περισσότερο από τα $\frac{2}{3}$ (σε αξία) του συνόλου, ήταν γεωργικά προϊόντα. Η γενική τάση μάλιστα οδηγούσε προς τη διεύρυνση του ποσοστού των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων, που έφτασαν να αντιπροσωπεύουν τα $\frac{3}{4}$ των συνολικών εξαγωγών στη δεκαετία 1900-1910. Στην κατηγορία αυτή την πρώτη θέση είχε η σταφίδα, που από μόνη της πλησίαζε σε αξία το $\frac{1}{2}$ των συνολικών εξαγωγών. Ακολουθούσε με μεγάλη διαφορά το ελαιόλαδο και, μετά το 1900, το κρασί.

Εκτός από τα παραπάνω είδη, εξάγονταν μικρές ποσότητες φυτικών προϊόντων για βιομηχανική επεξεργασία, το βαμβάκι, για παράδειγμα, την εποχή του αμερικανικού εμφυλίου πολέμου ή ο σταθερά ανερχόμενος καπνός, που όμως αντιπροσώπευε ακόμα ασήμαντο ποσοστό των εξαγωγών (2-3%). Μέχρι το 1880 επίσης υπήρχε σημαντική εμπορική κίνηση στα κατεργασμένα δέρματα, η οποία όμως σχεδόν εξαφανίστηκε στη συνέχεια. Στην κατηγορία των πρώτων υλών, τις εξαγωγές συμπλήρωναν τα μεταλλευτικά προϊόντα, που από το τέλος του 19ου αιώνα πλησίαζαν το $\frac{1}{5}$ της συνολικής αξίας των εξαγωγών. Επρόκειτο κυρίως για μόλυβδο, για μαγγανιούχα μεταλλεύματα, για σμύριδα και θηραϊκή γη. Οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων ήταν κυριολεκτικά ασήμαντες. (σελ.18)

B2. Σημαντικότερες ήταν οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής στην εθνολογική σύσταση του πληθυσμού της Ελλάδας. Το 1920 η Ελλάδα είχε 20% μη Έλληνες ορθόδοξους, ενώ το 1928 μόλις 6%. Ο ελληνικός πληθυσμός της Δυτικής Θράκης και της Ηπείρου αυξήθηκε, ενώ η Κρήτη, η Λέσβος και η Λήμνος εξελληνίστηκαν πλήρως. Η κυριότερη όμως μεταβολή στην εθνολογική σύσταση λόγω της εγκατάστασης των προσφύγων συνέβη στη Μακεδονία. Το ποσοστό των μη Ελλήνων

ορθοδόξων που ήταν 48% το 1920, έπεσε στο 12% το 1928. Η ενίσχυση του ελληνικού χαρακτήρα της Μακεδονίας είχε μεγάλη σημασία για τη διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της Ελλάδας. Εξάλλου, αραιοκατοικημένες περιοχές της Βόρειας Ελλάδας, κάποιες από αυτές παραμεθόριες, εποίκίστηκαν από πρόσφυγες. Με τον τρόπο αυτό κατοχυρώθηκαν οι νέες περιοχές που ενώθηκαν με την Ελλάδα μετά τους Βαλκανικούς πολέμους και ενσωματώθηκαν στον εθνικό κορμό. (σελ.167)

Γ1. (σελ.59) Κατά την προεπαναστατική περίοδο... των μεγάλων πλοιοκτητών.

ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΜΕ ΠΗΓΕΣ

α. Κατά την προεπαναστατική περίοδο, για αντικειμενικούς λόγους... οι οποίοι θα τους παρείχαν τη στοιχειώδη ασφάλεια + ΚΕΙΜΕΝΟ Α «Ο βαυαρός λόγιος...οπαδούς γύρω του».

β. Ο πρώτος φορέας ήταν... των μεγάλων πλοιοκτητών + ΚΕΙΜΕΝΟ Β «Φυσικούς και αξιόπιστους συμμάχους...με κάποιον ισχυρό».

Δ1. (σελ.246-248) Η κυρία πλουτοπαραγωγική πηγή ... και της Ευρώπης.

ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΜΕ ΠΗΓΕΣ

- Η κυρία πλουτοπαραγωγική πηγή ... και τη Σεβαστούπολη + ΚΕΙΜΕΝΟ Α «Το εμπόριο εξακολούθησε...Σούρμενα κ.α.»
- Κατά τη διάρκεια του πολέμου οι Νεότουρκοι ... κέρδος περίπου 200.000.000 φράγκα το χρόνο + ΚΕΙΜΕΝΟ Α «Στην Τραπεζούντα ...Καύκασο κ.α.».
- Οι ελληνικές επιχειρήσεις ... του ανατολικού Πόντου. + ΚΕΙΜΕΝΟ Β «Στον Πόντο...οικονομική ζωή του τόπου».
- Ανάλογη ήταν η οικονομική κίνηση ... και της Ευρώπης. + ΚΕΙΜΕΝΟ Β «Δεύτερη σε σημασία ...στα χέρια των Ελλήνων» & ΚΕΙΜΕΝΟ Γ «Όσον αφορά ...εξαγωγικό εμπόριο».